

РІЧНИЦЯ ВИШУ

18 жовтня в конференц-залі ректорату на урочисте засідання вченої ради зібралися професорсько-викладацький склад, студенти УжНУ та численні гості. Святковий захід улаштували на честь 72-их іменин альма-матер! Розпочали на патріотичній ноті — пролунав Державний Гімн.

«Ми раді вітати вас в Ужгородському національному університеті — найбільшому й найпотужнішому виші нашого краю», — звернулися до присутніх ведучі Тудор Кілару та Надія Мальована. Відтак згадали історію заснування закладу. Зокрема, ішлося про постанову щодо відкриття Ужгородського університету (18 жовтня 1945 р.).

Від того часу наш ВНЗ зазнав якісних і кількісних змін: замість чотирьох факультетів, які були на початку, нині функціонує понад 20. А 168 студентів, котрі першими сіли за парти в січні 1946 року, тепер можна зустріти, до прикладу, на одному курсі медичного підрозділу. А вже сьогодні в університеті навчаються близько 14 тисяч юнаків і дівчат (із них — тисяча з-за кордону).

За 72 роки існування альма-матер досягла визнання в Україні та за її межами. Про це свідчить бодай те, що на іменини вишу прибули делегації чи окремі представники зі США, Німеччини, Румунії, Словаччини, Польщі. Вітальну телеграму надіслало посольство Хашемідського королівства Йорданії.

Про важливість налагодження міжнародних зв'язків у промові наголосив голова Державної інспекції навчальних закладів України Руслан Гурак. На іменини також прибули: голова та керуючий справами виконавчого апарату Закарпатської облради відповів Михайло Рівіс та Юрій Гузинець, очільник Ужгородської міськради Богдан Андрій, генеральний консул Словачкої Республіки в Ужгороді Мірослав Мойжіта, провідний консул Генконсульства Угорщини в Ужгороді Каталін Гара, почесні консули Чеської та Литовської Республік в Ужгороді Отто Ковчар і Віктор Гарпко, керівники ВНЗ із Закарпаття й України, представники громадських організацій, бізнес-структур, у яких працюють чимало випускників УжНУ, учасники АТО та інші поважні гості. Така їх кількість укротро підкреслює: Ужгородський національний досягнув успіху в освіті, науці, налагодив співпрацю з владою, бізнесом, громадськістю, став інститутом виховання молоді, зокрема й патріотичного.

«Ми усвідомлюємо: живемо у світі змін, де успішним є не той, хто спостерігає за ними, а той, хто постійно переосмислює здобутки та відкритий до незвичного, нового. Радий, Ужгородському національному останнім часом це вдається», — зазначив ректор УжНУ Володимир Смоланка у вітальній промові. Володимир Іванович також згадав про зміни, що відбулися від минулого дня народження університету. Мова про успішне подолання фінансових викликів; оновлення навчальних аудиторій, гуртожитків; реорганізацію структури ВНЗ, яка вже дала плоди, — вступна кампанія для новостворених підрозділів виявилася вдалою. До того ж наш заклад увійшов до ТОП-15 вітчизняних вишів за набором абітурієнтів (на перший курс вступили понад 4300 юнаків і дівчат).

За допомогою альма-матер викладачі й студенти пізнають світ. Вона є провідником у вир професій. Нині сотні іноземних здобувачів фаху з 29 країн відкривають Ужгород і Україну. Тож УжНУ відчиняє двері для всіх. Саме таку ідею Медіацентр вишу в співпраці з проректором Мирославою Лендьялом утілює у відеоролику, створеному до 72-ої річниці ВНЗ й представленою на урочистому засіданні вченої ради. Присутні мали змогу побачити на великому екрані, як навчається і відпочиває ужнівська молодь. Зокрема, показали влаштовану студрадою й профкомом поїздку юнаків та дівчат Європою.

Своєрідною кульмінацією святкування стало вручення ректорові УжНУ В.Смоланці почесної грамоти (за особливі заслуги перед українським народом), а також золо-

Віват альма-матер!

УжНУ - 72 роки

того ордена Верховної Ради президентом Української технологічної академії, професором Ігорем Половниковим за дорученням голови ВР Андрія Парубія.

Відбулася й церемонія інавгурації почесного доктора УжНУ, професора, завідувача кафедри Східноєвропейських студій Поморської академії в Слупську (Польща) Романа Дрозда. Відтак Емілію Архій, завкафедри пропедевтики внутрішніх хвороб нашого ВНЗ (на цій посаді — 20 років), удостоїли почесного звання «Заслужений професор Ужгородського національного університету». Також вручили грамоти ректора й міського голови окремим працівникам альма-матер, які, за словами очільника нашого вишу, «підтримані» матеріальним заохоченням.

У цілому засідання ради було посправжньому урочистим: аншлаги у конференц-залі, музичний супровід від камерного оркестру Закарпатської обласної філармонії (керівник — заслужений артист України Владислав Юрош), численні вітання...

Насамкінець до пам'ятного знака «Героям за свободу і незалежність України», який напередодні відкрили біля ректорату (докладніше — на стор. 2 — прим. авт.), голова студради коледжу УжНУ, стипендіатка Президента, переможниця Всеукраїнського конкурсу творчих робіт ім. Т.Шевченка Лідія Мигалега й представник факультету здоров'я та фізичного виховання, майстер спорту та член збірної країни з фехтування на візках, срібний призер Кубка світу

Максим Магула мали честь покласти квіти.

У рамках відзначення відбулися й День відкритих дверей для абітурієнтів, засідання Міжнародного консорціуму вищих навчальних закладів, ради та правління Міжнародної асоціації випускників УжНУ, міжнародна науково-практична конференція «Університети інноваційного типу в контексті світових тенденцій розвитку вищої освіти», а на «БАМі» організували розважально-концертну програму «Із днем народження, УжНУ!»

Що ж, хай за 12 місяців наш виш посилить позиції в усіх сферах і так само піднесено відзначить нову річницю! Віват альма-матер!

Ольга БРАЙЛЯН,
«Погляд».

ОДНИМ ОБЗОРЦОМ

НАШІ ГОСТІ • До УжНУ завітали посли та консули, які працюють у нашій державі, із країн «Вишеградської четвірки»: Маріан Орліковський (Польща), Юрай Сівачек (Словаччина), Павел Пешек і Отто Ковчар (Чехія), Ерно Кешкен (Угорщина). Дипломати спілкувалися з ректором УжНУ Володимиром Смоланкою, проректором Мирославою Лендзель, директором українсько-угорського навчально-наукового інституту Олександром Шпеником, викладачами й студентами вишу. Було обговорено питання центральноєвропейського політичному й партнерства, можливої співпраці в майбутньому.

РЕКОНСТРУКЦІЯ • У рамках відзначення 72-ої річниці альма-матер у головному спортивному комплексі вишу урочисто відкрили гімнастичну залу, яку капітально оновили впродовж літа. На заході були ректор В. Смоланка, проректори Д. Сойма, О. Рогач, І. Король.

ПРОЕКТ • Як повідомила декан біологічного факультету Ярослава Гасинець, до чергової річниці УжНУ в новоствореному навчально-науково-виробничому центрі в урочищі Деренівка, на території якого функціонує обсерваторія, висадили перші 150 кущів двох європейських сортів винограду — Совіньон Блан та Чергеї Фюзелес. Проектом займаються біологи вишу, тож ректор і проректори побажали їм успіхів.

ЛЕКЦІЯ • Магістр природничих (медико-санітарних) наук Вальтер Ратцель-Кюрцдюрфер прочитав лекцію для викладачів і студентів факультету здоров'я та фізичного виховання. Говорили про ерготерапію як необхідну складову психо-соціального обслуговування. Захід відбувся в ректораті.

Руслана ГОСТИК,

студентка відділення журналістики.

ДОПОВІДЬ • З ініціативи проректора з науково-педагогічної роботи Мирослави Лендзель, а також радника дирекції Національного інституту стратегічних досліджень Світлани Мітряєвої в стінах УжНУ в присутності викладачів, студентів, експертів, журналістів було презентовано доповідь «Безпекові виміри освітньої політики: світовий досвід і українські реалії» завідувача відділу гуманітарної безпеки Національного інституту стратегічних досліджень Тетяни Черненко. Науковці альма-матер Мирослава Лендзель, Маріанна Колодій, Ганна Мелеганіч висловили свої міркування щодо порушених проблем та шляхів їх вирішення.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ • У Закарпатській обласній бібліотеці ім. Ф. Пушняка Остап Дроздов, відомий журналіст і письменник, презентував книжку під назвою «№ 2». У цьому цікавому не лише для молоді, а й для старшого покоління романі йдеться про країну, де закохуються, розчаровуються, стають щасливими або злими... Але про країну, яку потрібно любити, навіть якщо цього не хочеш. Після літературного вечора охочі могли також придбати видання автора.

Вікторія ГРЕБА,

студентка відділення журналістики.

ФУТБОЛ • У традиційних для Ужгорода змаганнях «Кубок стадіону «Авангард» відбувся фінальний матч. «Еко» здолало «Трансвуд» — 5:3. За обидва колективи грало чимало студентів УжНУ, а в «основі» «Трансвуду» були навіть спудей-нігерійці.

ВИЗНАННЯ

Андрій ФЕДОРІШКО – заслужений!

Старший викладач кафедри фізичного виховання Андрій ФЕДОРІШКО став заслуженим працівником фізичної культури і спорту України.

тив факультету щиро вітає Андрія Федорішка з високою нагородою й бажає міцного здоров'я, успіхів, здійснення всього задуманого!

Іван МАРІОНДА,

завідувач кафедри фізичного виховання.

ВТРАТА

Відійшов у вічність Михайло ТИВОДАР

20 жовтня на 82-му році обірвалося життя Михайла Петровича Тиводаря, знаного закарпатського історика, етнолога, доктора історичних наук, професора УжНУ.

М. Тивоदार народився 7 люто-

го 1936 р. у селі Бедевля на Тячівщині. Закінчив школу в райцентрі, вступив на історичний факультет Ужгородського університету. У 1958 році одержав диплом, учителював у Дубівській школі.

Із 1966 р. Михайло Петрович трудився на істафку альма-матер. За 2 роки захистив кандидатську, у 1994-му — докторську.

Автор понад 100 наукових публікацій, зокрема й навчального посібника з етнології, який двічі перевидавали. Сфера досліджень М. Тиводаря — пастівництво в українських Карпатах від другої половини XIX до середини XX ст. Михайло Петрович також провадив політичну діяльність, скажімо, уходив до депутатського корпусу Закарпатської обласної ради.

У 2009 р. М. Тиводару вручили орден «За заслуги» III ступеня. На останньому році життя Михайло Петрович став лауреатом премії імені П. Скунця Ужгородської міськради.

Висловлюємо співчуття близьким Михайла Тиводаря.

НА ВЧЕНІЙ РАДІ

На чергових засіданнях ученої ради УжНУ розглянуто низку актуальних питань.

Так, під головуванням Олександра Сливки, т. в. о. ректора (Володимир Смоланка був саме у відпустці), у конференц-залі зібралися, аби обговорити підготовку вишу до роботи в осінньо-зимовий період і економію коштів (доповідав проректор з адміністративно-господарської роботи Дмитро Сойма).

Друге питання стосувалося пільгової оплати за проживання в Студмістечку УжНУ для окремих категорій.

Крім того, члени ради проголосували за створення в структурі кафедри плодоовочівництва і виноградарства біологічного факультету Навчально-науково-виробничого центру «Деренівка». А ще було затверджено спеціалізацію «Менеджмент у системі дошкільної освіти» зі спеціальності «Освітні, педагогічні

Вирішували фінансові, наукові та поточні питання

науки» для магістрів, склад Наглядової ради вишу, уточнено теми дисертаційних досліджень.

Під час заходу також підтримали кандидатури Е. Архій (на заслуженого професора УжНУ) та Р. Дрозда (на почесного доктора вишу).

А 24 жовтня члени вченої ради зібралися вже на нове засідання. Розпочали з розгляду атестаційної справи К. Маринець, здобувача вченого звання доцента кафедри диференціальних рівнянь та математичної фізики (присутні підтримали кандидатку).

Також проголосували за претендента на здобуття почесних звань — професора кафедри економіки підприємства Наталії Кубіній (на заслуженого економіста України) і завідувача кафедри інформаційних управлінських систем та технологій Олександра Міцу (на заслуженого працівника освіти України).

Відтак із доповіддю виступила директор наукової книгозбірні університету Марія Медведь. Вона повідомила про бібліотечно-інформаційне забезпечення навчальної та наукової роботи вишу. Зокрема, ішлося про значний поступ установи (завершення комп'ютеризації всієї навчальної літератури, безкоштовний доступ до міжнародних баз Scopus та Web of Science тощо).

На засіданні вченої ради також уточнили теми дисертацій; розглянули справи осіб щодо зарахування в докторантуру за спеціальністю «Право»; рекомундували до друку видання; вирішили включити до складу Наглядової ради УжНУ отця Івана Ісаєвича, військового капелана, настоятеля Свято-Успенського храму, кавалера ордена «Народний герой України».

Ольга БРАЙЛЯН,
«Погляд».

ФОТОФАКТ

ГЕРОІ НЕ ВМИРАЮТЬ!
ПАМ'ЯТНИЙ ЗНАК
БОРЦЯМ
ЗА СВОБОДУ
І НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ

17 жовтня біля ректорату УжНУ відкрили пам'ятний знак борцям за свободу і незалежність України. Подію приурочили до 72-ої річниці університету. На святі були ветерани, представники влади, студенти та випускники. Очільник нашого вишу Володимир Смоланка зазначив: «Символічним є те, що ми відкриваємо цей знак за 200 метрів від місця, де відбувся наш, ужгородський, майдан». Камінь, який використали, привезли із села Кам'яниці Ужгородського району. Проект розробив науково-педагогічний колектив кафедри міського будівництва і господарства. Монумент освятив отець Іван. Пізніше поклали квіти кольорів державного прапора. Тепер в Ужгороді є ще одне символічне місце, яке нагадує: Герої не вмирають.

Маріанна ЛЕПАЙ,

студентка відділення журналістики.

МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ

УжНУ має єдиний в Україні лекторат чеської мови.

Альма-матер зустрічала високоповажну чеську делегацію з краю Височина. Її вітало керівництво вишу й окремих підрозділів. Зокрема, ректор Володимир Смоланка подякував закордонним гостям за фінансову підтримку та висловив сподівання щодо подальшої співпраці.

Декан Галина Шумицька зауважила, що наш виш єдиний в Україні,

Із краю Височина – із високими перспективами

який має лекторат чеської мови: цьогоріч на відділенні богемістики УжНУ почала викладати лекторка з Чехії Петра Зламана.

Перед присутніми виступив гетьман краю Височина, член палати депутатів парламенту Чеської Республіки Іржі Бегоунек, а пані Петра Зламана подякувала за сприяння в організації лекторату

чеської мови завідувачу кафедри словацької філології Світлані Пахомовій, доцентам цього ж підрозділу Юлії Юсип-Якимович та Наталії Петріці).

На завершення І. Бегоунек вручив першим бакалаврам-богемістам подарунки. У відповідь чеська делегація отримала презенти від В. Смоланки, Г. Шумицької та представників відділення богемістики.

Слід також зазначити, що за кошти краю Височина обладнали кілька аудиторій на філологічному факультеті.

Зоя БРЮХОВИЧ,

студентка відділення журналістики.

ЧЕТВЕРТА ВЛАДА

Упрес-клубі молодого журналіста УжНУ «Медіаперспективи» відбулося чергове засідання під назвою: «Висвітлення ромської тематики в ЗМІ: пошук балансу».

Зі вступним словом до студентів звернувся голова прес-клубу, доцент кафедри журналістики В. Тарасюк. Він наголосив на специфіці взятої для розгляду проблематики та відрекомендував гостей. Далі вже вони, представники інтегрованої сертифікатної програми «Ромські студії в УжНУ», узяли на себе ініціативу — зокрема, Михайло Зан, доцент кафедри політології і державного управління, Мирослав Горват, депутат Ужгородської міськради, та Євгенія Навроцька, медіаексперт із ромської тематики.

Пан Мирослав є ромом за національністю, тому й предмет розмови був для нього надзвичайно близьким та важливим. Спершу говорили про кількість ромського населення на території Закарпаття, рівень освіти названої

«Ви на нас дивитесь, але не бачите...»

національної меншини, традиції тощо. Далі М. Горват із сумом констатував, що майже ніхто не займається вивченням ромської національності, а тому й згадок про неї або катастрофічно мало, або вони переважно в негативному контексті. Водночас близько 15 осіб зазначеної меншини є депутатами місцевого рівня. Вони максимально співпрацюють із владою, і в цьому плані спостерігається неабиякий прогрес.

На конкретних прикладах пан Мирослав та інші гості продемонстрували, як, на їх думку, журналісти з онлайн-видань (коректно чи ні) висвітлюють життя ромів, як така інформація може змінити свідомість читача. Адже навіть використання слова «цигани» або словосполучення «циганська народність» уже є виявом справжньої неповаги, адже доречно вживати нейтральні відповідники «ромська етнічна група», «ромська громада» тощо. Чи, скажімо, поняття «народність», як зазначив М. Зан, належить до епох рабовласництва та феодалізму. Крім того, було наголошено на

необхідності подавати достовірні факти й не тільки вказувати на покликання, а й ретельно перевіряти точність, правдивість інформації.

Загалом висновок із почутого, побаченого та прочитаного цілком простий та зрозумілий: ромі — частина суспільства, вони є громадянами України й мають ті ж права, що й інші. І не можна людину засуджувати за її національність, кольором шкіри чи багатовіковими традиціями. Навпаки: потрібно вчитися бути добрішими. У ромів є актуальна приказка, яку доречно навела Є. Навроцька: «Ви на нас дивитесь, але не бачите...» Це звернення адресоване переважно журналістам, які часто, не знаючи передісторії, пишуть недостатньо правдиво.

Загалом зустріч дозволила присутнім позбутися певних стереотипів, набути конкретних навичок і вмін, які допоможуть об'єктивніше висвітлювати ромську проблематику. Тим паче, що студенти могли поставити запитання й ознайомитися з різноманітною літературою за темою засідання.

Євгенія СЕМЕНЕНКО,

студентка відділення журналістики.

З ІСТОРІЇ ВИШУ

4 жовтня 1957 року на навколосезонну орбіту був виведений перший штучний супутник Землі (ШСЗ), що започаткував космічну еру. А вже 6 жовтня його вперше через оптичні пристрої побачили з території СРСР в Ужгороді та Ленінграді.

6 жовтня невеликий Ужгород — обласний центр, розташований на крайньому Заході СРСР, — пережив справжній космічний бум. На горі Кальварія, що височить на північній околиці міста, збиралися сотні людей подивитися на зірку, яка швидко летіла. Більшість студентів місцевого університету хотіли теж бути безпосередніми учасниками спостережень із використанням спеціальних астрономічних трубок АТ-1, які виставляла група юних фізиків під керівництвом свого викладача Мотрі Василівни Братійчук поблизу старої занедбаної церкви. І першою, професійно нанесеною на карту зоряного неба, точкою сліду першого в історії людства штучного супутника в Центрі управління польотами космічних апаратів під Москвою була визнана саме та, яку поставив на карту третьокурсник, а пізніше професор фізичного факультету УжНУ Ілля Алексакін. Так 60 років тому почалася слава історія єдиного на Закарпатті наукового гідрозділу, пов'язаного з космічною тематикою, — Лабораторії космічних досліджень (ЛКД) Ужгородського національного університету.

Відтоді точність і відповідальність молодого колективу стали його візитівкою. Успіхи ужгородців незабаром були відзначені в Москві. На станцію спостережень неодноразово приїжджали академіки Мстислав Келдиш і Лев Арцимович. За тих часів перші особи державного масштабу мали таку «слабкість» — особисто знайомитися з реальним станом справ навіть у найвіддаленіших кутках країни.

Оцінивши після приїзду унікальне географічне розташування пункту й рівень підготовки місцевих кадрів, М.Келдиш підтримує не тільки рішення про вибір місця спостережень, а й сприяє розширенню функціональних можливостей станції. Згодом, після другого відвідування вперше, вчений постановою ДКНТ при Раді Міністрів СРСР на місці пункту спостережень відкрив Лабораторію космічних досліджень (ЛКД) із науковим персоналом 20 осіб, відповідним фінансуванням фонду заробітної плати й закупівлею спеціального обладнання.

До кінця 1957 року на території СРСР для контролю за польотами ШСЗ відкрили кілька десятків станцій, що вели спостереження в оптичному діапазоні. Але тільки три з них (Ризька, Звенигородська та Ужгородська) виросли в потужні науково-дослідницькі підрозділи космічного напрямку з тематикою, якою раніше не займався жоден астрономічний колектив світу.

Головним натхненником і стрижнем у Лабораторії майже 43 роки була незмінний керівник М.Братійчук. Із її ім'ям пов'язано не тільки розвиток до деякої міри неординарної обсерваторії в Україні, а й становлення в цілому астрономії на Закарпатті. Після закінчення фізичного факультету, а потім і аспірантури за спеціальністю «Астрофізика» у Київському держуніверситеті, науковець почала свою трудову діяльність із липня 1956 року викладачем фізики в УжДУ. Як єдиному в краї підготовленому астроному, їй і запропонували організувати тут оптичні спостереження рукотворних космічних тіл, чому Мотря Василівна в майбутньому присвятила все життя.

Восени 1958 року на допомогу М.Братійчук із Центру направили випускника фізичного факультету Ленінградського університету Г.Москалеву, котра швидко привичайлася до місцевого студентського колективу. І надалі основною опорою для наставниці завжди була молодь. Науковець уміла передати своє захоплення красою зоряного неба й азарт мисливця в гонитві за небесними тілами, які швидко літали, багатьом учням. Траплялося, цей азарт так за-

До 60-річчя з дня утворення Лабораторії космічних досліджень Ужгородського національного університету та 90-річчя від дня народження професора Мотрі Братійчук

Ровесниця космічної ери

Метровий телескоп ТПЛ-1М. Використовується при спостереженнях далеких космічних об'єктів

хоплював юних спостерігачів, що вони не помічали, як минала ніч навіть у сильні морози. І тільки вдень із подивом відзначали один в іншого обморожені брови від тривалого зитнення з окулярами спеціальних фото- і візуальних камер.

На всьому етапі свого існування штат лабораторії був укомплектований більш ніж на 90 % випускниками фізичного факультету УжНУ. А за понад 45 років спеціалізації «Астрофізика» в УжНУ закінчили близько 470 випускників. Серед них колишній директор найбільшої в Європі Спеціальної астрофізичної обсерваторії, академік РАН Ю.Балага та завідділь магнітних зір, провідний науковий співробітник І.Романюк, а також завідділь Головної астрономічної обсерваторії України, членкореспондент НАНУ Р.Костик.

Під керівництвом М.Братійчук колектив ЛКД пройшов шлях від здійснення найпростіших візуальних до складних комплексних і лазерних спостережень ШСЗ, із подальшим використанням власних методик обробки та інтерпретації отриманих результатів, із наступним їх запровадженням у рішення фундаментальних і прикладних наукових завдань. Саме тут у 1972 році за участю французьких фахівців із території СРСР було вперше проведено лазерну локацію ШСЗ, а в 1978 році здійснені їх перші наземні поляризаційні спостереження.

Уже в 60-і роки вимальовуються нові перспективи використання позиційних спостережень ШСЗ для вирішення низки завдань геодезії, геодинаміки, геофізики, фізики земної атмосфери. Але для цього потрібна була точність визначення положення ШСЗ на два порядки вище ніж могли забезпечити РЛС. У Радянському Союзі для таких завдань розробили спеціальну супутникову камеру АФУ-75. Виготовлений у Ризі апарат під номером 2 працював в Ужгороді вже 1966 року.

Відтоді ЛКД стали залучати з боку СРСР до всіх міжнародних програм, пов'язаних з оптичними спостереженнями ШСЗ. Досягнута за результатами таких спостережень точність визначення місця розташування пункту на Землі (6 метрів) дозволила тоді вченим різних країн нарешті встановити реальну форму нашої планети. Вивчення переміщення земної кори й материків вимагали ще більшої точності спостережень супутників. На допомогу вченим прийшла лазерна локація супутників, яка дозволила визначити положення пунктів на планеті вже з точністю до сантиметрів. І перша лазерна локація космічних апаратів із території СРСР була успішно здійснена, як уже згадувалося вище, у рамках радянсько-французького експерименту в ЛКД УжНУ з використанням французького лазерного далекоміра. Коли вітчизняна промисловість на початку 80-их років випустила першу партію лазерних далекомірів

Колектив ЛКД біля пам'ятної дошки М.Братійчук у день 50-річчя космічної ери

ЛД-2, один із них «отримав» ужгородську прописку. А як Міністерство освіти України закупило на початку 90-их років кілька потужних телескопів діаметром 1 м під лазерні далекоміри третього покоління, знову один із них установили в замиському пункті спостережень ЛКД, розміщеному в 15 км на схід від Ужгорода (нині урочище Деренівка).

У Західному регіоні України станція такого рівня, як в УжНУ, єдина. Шлях від точності в 6 м до точності 3 мм — тільки один із прикладів роботи колективу. Установлення в першій половині 70-их років минулого століття потужної супутникової фотокамери німецького виробництва СБГ і своєчасна розробка спеціальних методик дозволили колективу ЛКД понад 15 років, практично до 2002 р., залишатися на провідних позиціях створеної за радянських часів мережі спостережень геостационарних супутників (ГСС). За цей час ужгородці визначили близько 15 тисяч положень різних за призначенням ГСС із найвищою тоді точністю й оперативністю. Із 2002 р. у наших спостереженнях ГСС виникла вимушена пауза у зв'язку з переходом в усьому астрономічному світі на нові електронні приймачі випромінювання, які в ЛКД були придбані дещо пізніше.

Мотря Василівна насамперед уважала себе фізиком, а потім уже астрономом. У бесідах з учнями вона не раз підкреслювала: охопити таку широку тематику колективу вдалося, напевно, тому, що співробітники Лабораторії мали переважно освіту фізика, а це відкривало значний простір для досліджень.

Із часом зростання кількості ШСЗ ускладнило контроль їх руху та збільшило ймовірність виникнення аварійних ситуацій на орбітах. Актуальною стала й проблема розпізнавання штучних космічних об'єктів. За допомогою одеських астрофізиків на початку 70-их років у ЛКД виготовили спеціальний супутниковий електрофотометр, а пізніше ще один — уже колориметр — у співпраці з московськими фахівцями. Буквально за кілька років ужгородці вийшли на передові рубежі в галузі електрофотометричних спостережень ШСЗ та їх усебічної інтерпретації. За 45 років у каталог ЛКД унесено більш ніж 2600 записів зміни блиску майже 200 ШСЗ.

Розроблені в колективі методи та відповідні програми визначення орієнтації періоду власного обертання, елементів орбіти некерованих ШСЗ дозволили для понад 60 космічних об'єктів установити динамічні й поверхневі характеристики. Понад 30 об'єктів повністю ідентифіковані. Серед них, наприклад, ШСЗ подвійного призначення: американських систем «Тирос-Н», «Феррет» двох поколінь, «Лакросс», «Сбірс-2», французької «Спот» та російських систем «Кондор», «Луч-Олімп» і багатьох інших.

Улітку 2010 року перервався зв'язок із єгипетським супутником «Єгиптсат», який виготовили українські конструктори в КБ «Південне». Радіозасоби не змогли

впоратися із ситуацією, що виникла. Тоді розробники звернулися до фотометристів. Буквально після кількох вдаль записів зміни блиску цього ШСЗ і їх оперативної обробки в ЛКД УжНУ дали реальну картину того, що відбувається із ШСЗ на орбіті, а це допомогло конструкторам з'ясувати причину такої поведінки супутника й гідно вирішити перед єгиптянами проблему.

У листопаді 2011 р. після двох тижнів зусиль до нас за допомогою звернулися російські балістики. Виведена на проміжну орбіту їх космічна станція «Фобос-Грунт» стала некерованою. Причини відмови в роботі встановити вони не могли. Протягом 10 днів результати аналізу наших фотометричних спостережень цього КА спрямували в КБ ім. Лавочкина з чітким описом «поведінки» станції на орбіті. Через кілька днів, зваживши всі «за» і «проти», російський Центр управління польотами направив міжпланетну станцію з орбіти в Атлантичний океан.

Уже за роки української незалежності в Лабораторії розроблено метод оцінки величини збурень, що діють на конкретній висоті на ШСЗ, за результатами аналізу змін у власному обертанні й орієнтації некерованих ШСЗ. Використання цього методу дозволило здійснити оцінку відносних змін сонячного постійного на 11-річному циклі з точністю одного порядку з дорогими вимірами сонячного випромінювання з борту космічних апаратів. Ефективність методу підтвердили також результати спостережень на 22-річному інтервалі японського ШСЗ «Аджісай». На їх основі в ЛКД відкрито взаємозв'язок між власним обертанням названого ШСЗ і впливом на верхні шари земної атмосфери сонячного випромінювання. Цього року в ЛКД розкрито також природу впливу на власне обертання ряду ШСЗ з боку гравітаційних полів Сонця та Місяця.

Паралельно з дослідженнями розроблено математичні та програмні засади оцінки змін в елементах орбіти геостационарних супутників під дією сонячного прямого, відбитого від поверхні Землі, випромінювання. Ведуть розрахунки ймовірності зіткнень на орбіті діючих ГСС з уже некерованими.

Найважчими за час незалежності для колективу Лабораторії виявилися 2001 і 2002 роки. Смерть М.Братійчук і провідного спеціаліста А.Кириченко. Із боку міської влади організували тривалу атаку з метою відчуження частини території лабораторії на г.Кальварія під забудову кількох дачних вілл. Робили спроби забрати до Києва метровий телескоп. Такого всебічного масового нападу на Лабораторію не було за весь час її існування. Два роки постійної боротьби за виживання. Здавалося, наша установа доживає останні дні. Але ядро колективу вистояло. Допомога підтримка тодішнього декана фізичного факультету, професора Л.Шимона, наукової частини університету, просто колег. За сприяння одеських науковців

відновили управління метровим телескопом, який перед тим вивели з ладу грабіжники.

Із 2010 року в Ужгороді знову розгорнуто спостереження геостационарних об'єктів в автоматичному режимі, із використанням сучасних електронних приймачів випромінювання. У колектив улилися кілька молодих співробітників, які відродили надію на майбутнє Лабораторії. Серед них — фанати своєї справи, спостерігачі Віктор Кудак і Василь Періг. Продовжує також підтримувати фінансово Міністерство освіти і науки України. І потрібно віддати йому належне, як і керівництву УжНУ: за всі роки незалежності тільки вони (хоч і не достатньо, проте стабільно), матеріально сприяли. Якби колектив у кращі часи свого існування піддався фінансовим спокусам, вийшов зі структури університету і став самостійним науковим підрозділом союзного підпорядкування (що тоді пропонувала Москва), напевно, сьогодні від Лабораторії не залишилося б і сліду. Як і від сотень інших таких наукових установ.

У 80-і роки штат ЛКД сягав 38 осіб. Та більшість перемогувалася насамперед тими, хто в міру своїх можливостей, незважаючи на час, здоров'я, відсутність матеріального благополуччя, залишалися фанатично відданими спільній справі, своїй Лабораторії. Це Галина Москалева, Ірина Швалагін, Святослав МIRONЮК, Анна Кириченко, Янош Мотрунич, Костянтин Кудак, Степан Ігнатович, Іван Мотрунич, Іван Найбаєр, Володимир РЯБОВ, Тиберій ЛАСЛО, Марія Осипенко, Микола Мацко, Іван Горощак, Іван ІСАК, Володимир Клімич, Ганна Мацо, Ельвіра Новак, Парасковія ЖИЛА, Тетяна ГАЛАС, Володимир і Ніна ВАШ, Анатолій ГВАРДІОНОВ, Олександр ОЛЕОНЕНКО, Валерій Білоус, Ніна Кучеревич, Тетяна УЖВА, Микола УШТАН, Ольга Стародубцева, Володимир Михайлець, Наталя Каблак. Хтось із них уже відійшов в інший світ (див. підкреслення — *прим. авт.*), вийшов на пенсію, перейшов працювати в інші організації міста. А хтось усе так само піднімається на Кальварію або їде в замиський пункт спостережень (у Деренівку), щоб вечорами закохано вдивлятися в темне небо, відшукуючи поглядом швидкі, немов такі на вуличних перехрестях, маленькі рукотворні зірочки.

І десь у глибинах Всесвіту продовжує свій шлях мала планета № 3372. Саме їй навчено присвоєно ім'я лауреата премій Українського астрономічного асоціації «За видатний внесок у розвиток астрономії в Україні» та Астроради АН СРСР ім. Фіолетової, відмінника системи освіти України, почетного члена УАА, спільноти Авіації і космонавтики, члена Міжнародного астрономічного союзу (МАС), професора М.Братійчук.

ВІТАЛІЙ ЄПІШЕВ,
науковий керівник ЛКД,
член МАС, лауреат премії
ім. Фіолетової Астроради РАН.

У Світлани СЛЕПНЬОВОЇ — ювілей!

9 листопада зустрине ювілей бібліотекар I категорії Світлана Павлівна СЛЕПНЬОВА. Колектив книгозбірні та редакція «Погляду» зичать, щоб доля завжди на адресу Вашого життя надсилала здоров'я, радість, добробут, енергію та натхнення!

КРАЩИЙ ВИКЛАДАЧ

Про БОБИНЦЯ: «Усе найкраще, що є в людині, — має Степан Степанович»

Наша газета продовжує вести рубрику «Кращий викладач». Цього разу ми спілкувалися зі студентами факультету іноземної філології.

Визначити найдостойнішого серед достойніших було не легко, адже відповіді дуже відрізнялися. Та особливо тепло студенти відгукуються про доцента, завідувача кафедри французької мови та зарубіжної літератури С.Бобинця. Принаймні 45 % наших респондентів назвали саме його.

На запитання «За що саме ви любите цього педагога?» студенти відповідали: «Дуже хороший, спокійний, позитивний. На його парах завжди цікаво. Побільше б таких, як він»; «уміє знайти підхід до кожного студента. Підтримує, зрозуміє та допоможе в будь-якій ситуації. У захопленні ним»; «я радий, що маю змогу повчитися в такого викладача, адже його професійний досвід дуже багатий».

У процесі опитування ми почули й чимало інших імен. Так, студенти віддають перевагу й іншим представникам кафедри. Скажімо, старшому викладачеві Ігореві Володимировичу Гаврилу, доценту Анжеліці Василівні Кікало...

Христина ДОЧИНЕЦЬ, Антоніна ЧУНДАК,
студентки відділення журналістики.

У ПІДРОЗДІЛАХ

Спочатку цей матеріал мав бути у формі цікавих фактів про УжНУ з нагоди 72-ої річниці альма-матер. Та вийшло трохи по-іншому... Ми познайомилися випадково: перекинулись поглядами й поділилися кожен до своїх справ: Він — і далі зберігати досвід покоління, а я чекала на захід, що мав ось-ось розпочатися. Тоді почулося: «Ти добре знаєш себе?» І це запитання надовго орендувало для поселення мої роздуми...

Ішлося, звісно, не про хобі й перспективи, а власну історію, як зрозуміла згодом. Однак не в плані родоводу чи вивчення минулого держави, а історію себе як маленької частини альма-матер. Звісно, знаю, коли заснований виш, як «виросли» факультети, гуртожитки, інші підрозділи. Раціональне «я» цілком задоволене, а ось емоційне перекоує: крім теорії, слід проіннятися духом тієї епохи... І це вдалося без винайдення машини часу. Доля самотужки звела нас удруге, коли жереб редакційного завдання щодо пошуку нових фактів випав саме мені. Ідеться про нього — Музей історії УжНУ: із великою скринєю знань, численними документами й секретами, захищеними в плинності часу. Тож якою стала зустріч молодості й досвіду з нагоди річниці, що об'єднала?..

ТОДІ — «ХОРОШО»,
НИНІ — «ВІДМІННО»!

Ніколи не думала, що в музейній тиші можна щось почути, крім розповідей працівників... Та перше запитання, яке пролунало десь у глибині свідомості, було: «Знаєш, із чого все починалося?» Подумала, що моя покійна бабуся навчалася в УжДУ, і досі не можу пробачити собі, що колись не розпитала її про студентські спогади. Утім тепер поталанило бодай частково виправити помилку. Так, під рубрикою «Як усе починалося» можна побачити на світлинах кращих студентів історико-філологічного факультету чи ж отримання символічного студентського квитка. До речі, окремо на експозиції — власне вищезгаданий документ (ще й під № 1!), членський квиток представника студентського наукового товариства, дипломи з відзнакою першопрохідців (серед лікарів, хіміків, біологів тощо), залічкові книжки дебютантів. Особливо запам'яталися «залічки» 1946 — 1947 н. р. Цікаво, що, на відміну від нинішніх, коли оцінки подають у трьох форматах: «А,

В...», «відмінно, добре...», «100, 99...», тоді іспити позначали єдиною відміткою: «хорошо», а залічки — «зараховано».

Музей у сучасному вигляді відкрили в 2013 р. Проте сформували ще в 1980-их... Тобто були підготовлені документи, але все зберігалось в підсобці (зараз на виставці є інвентарна книга обліку експонатів музею). «Створили музей, оскільки університет має свої історію, випускників. Збирали матеріал по-різному: приносили власне випускники, їхні друзі, колеги, щось узяли з відділу кадрів, факультетів, доступних архівів. І нині ми як адміністрація музею просимо долучитися до цієї справи. Можливо, у когось удома є дипломи, відзнаки, інші речі, що залишилися від попередніх поколінь-представників альма-матер, або ж сучасні світлини, які відображають, чим живе УжНУ, адже за кілька років це буде нова історія для когось. І наша спільна справа», — зазначає Костянтин Щербей, директор Музею історії УжНУ.

СВОЯ СОРОЧКА...

Перші наукові програми, вісники захоплюють не менше. Та, як кажуть, своя сорочка ближче до тіла. Ідеться саме про медіа. Спочатку в око впадає газета «Ужгородський університет» (орган парткому, ректорату, профкомів та комітету ЛКСМУ Ужгородського державного університету), а особливо матеріали «Мірило людяності» у контексті альма-матер та «Діяти спільними зусиллями», де опубліковано заклик організаціям та підприємствам почати реалізацію Закону про мови та наведено рядки, які нині можемо

Коли говорить музейна тиша, або У долонях історії вишу...

ОДНИМ ОБЗОРЦОМ

• **АНТИКОРУПЦІЙНЕ** • Студенти УжНУ зустрілися з народним депутатом України, заступником голови комітету Верховної Ради України з питань запобігання й протидії корупції Володимиром Чумаком. Було обговорено причини зародження корупції в політичному середовищі нашої держави та міжнародний досвід у подоланні цієї проблеми. Охочі могли поставити гостю запитання й висловити свої думки за темою розмови.

Руслана ГОСТИЮК,

студентка відділення журналістики.

• **ЛЕКЦІЯ** • Уже втретє на математичному факультеті гостював Петро Стецюк — доктор фізико-математичних наук Інституту кібернетики ім. В.М.Глушкова НАН України. Цього разу темою зустрічі стала: «Транспортна задача: історія та сучасність». Юнаки й дівчата зацікавилися почутим матеріалом, отож виявили неабияку активність на практичній частині заняття, яка полягала в розв'язанні складних задач.

Ганна ДРАГУН,

студентка відділення журналістики.

• **НОВЕ ВИДАННЯ** • Вийшов друком черговий, 27-ий, випуск серії «Між Карпатами і Татрами», засновником якого є доцент кафедри словацької філології Тетяна Ліхтей. У виданні представлено коротку прозу члена НСПУ Миколи Зимомрі не тільки українською, а й польською мовами завдяки перекладу вченого з Польщі Тадея Карабовича.

• **ЗАСІДАННЯ** • На першому в цьому навчальному році зібранні редакційно-видавничої ради УжНУ говорили про конкурси. Так, проректор із наукової роботи Ігор Студеняк, зокрема, ознайомив з особливостями таких із них, як: «Українська книга року» (із премією Президента України) та «Про висунення підручників на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки 2018 року».

• **ЕКСКУРСІЯ** • До головного місцевого відділення одного з провідних банків навідалися студенти-економісти, щоб більше ознайомитися з майбутньою професією. Молодь отримала чимало вражень від екскурсії, а фахівці названої фінансової установи запропонували проходити практику в режимі онлайн і стати працівниками названого відділення.

Анна ПЕСЮК,

студентка відділення журналістики.

гаджетизації сучасні рукописи, думаю, значно бідніші.

Крім того, зібрано архів грамот, дипломів та інших нагород «Бояну», фото та список учасників до 25-річчя існування капели, а ще чимало матеріалу, накопиченого з різних періодів.

Також у музеї — наукові, творчі та спортивні здобутки студентів, чимало світлин, зокрема, із будівництва корпусів, гуртожитків, спортивного комплексу вишу; представлено й міжнародні подарунки, адресовані нашому ВНЗ. Підходячи до кінця експозиції, на думку спали слова В.Сухомлинського: «Праця — це одне з найчистіших і найшляхетніших джерел емоційного стану, радості діяння, творення»...

Власне таким виявилось на-мисто музейних вражень... Тут є на що подивитися, а головне — можна прийнятися духом історії УжНУ й у такий спосіб пізнати себе, «склеїти» минуле та сьогодення. Раптом подумалося: «Випадкова зустріч — найбільш невідповідна річ на світі» (Хуліо Кортасар). Насамкінець ми з Ним, Музеєм, пошепки попрощалися... Так, аби ніхто не порушував сакральності цієї миті. Він запросив у гості, а я пообіцяла: принесу із собою кошик нових знань і планів на те, як зробити так, щоб 72-річна слава мала гідне продовження. Кажуть, найбагатший вітер: на нього кидають віру, любов, ентузіазм... А чому б не зробити найбагатшим свій університет, спрямувавши на нього талант, бажання працювати?! І, безперечно, уміння віддати свою історію в долоні альма-матер...

Мирослава ГАРАЗДІЙ,
«Погляд».

сприймати по-різному, утім вони пронизані болем і помилками, щоб не ставати на одні й ті ж граблі: «Майже зникла українська мова з вузівських підручників, посібників, студентських аудиторій. Зникла вона і з наукової сфери, насамперед із тих галузей, які найтісніше пов'язані з НТР...» (с. 1).

Далі увагу затримує «Радянський студент» (виходив із 7 листопада 1951 р.) за 22 листопада 1975 р., який на першій шпальті повідомляє про «Наші здобутки за п'ятирічку». І тоді «багатотисячний колектив нашого університету» плідно працював, притому «по всіх основних показниках зобов'язання ми виконали, а в багатьох випадках і перевиконали» (№ 36, с. 1). Тоді, як свідчить зміст публікації, став найбільшим розклад занять, зросла популярність у використанні технічних засобів, діафільмів, посібників та стендів, ефективно запрацювали комісії, які контролюють успішність студентів, побільшало відкритих лекцій, підвищили кваліфікацію чимало викладачів, покращилася науково-дослідна робота. Ішлося й

про участь вишу у виставці досягнень народного господарства, організацію заходів щодо покращення ідейно-виховної роботи (вечори запитань і відповідей, круглі столи, блакитні вогники, походи тощо).

Поряд із «Новинами Закарпаття», де також розміщено звіт ВНЗ, — розставлено особисті речі перших ректорів: величезна, зате доволі колоритна папка та підставка для ручок і книжок.

ЧЕРПАЮЧИ ІЗ ДЖЕРЕЛА
НАТХНЕННЯ...

Наукові записки, програми конференцій, додаток до дипломної роботи, штатні формуляри професорсько-викладацького складу... Із-поміж цього переліку зацікавлює рукопис, а саме конспект лекцій представника медичного факультету (десь 1990-их років). Чітка рубрикація, використання підкреслень (для важливих термінів), скорочень, аббревіатур, математичних знаків, таблиць, ручки червоного та синього кольорів. Загалом стандартний конспект, але в період нинішньої

МАНДРІВКА В ЧАСІ

Наш університет зустрів 72-у осінь, і з кожним роком його історичний поріг стає дедалі більшим. З останнього в міру його «розширення» відчиняються найрізноманітніші двері, із яких постійно лине невичерпне світло знань та досвіду.

А як писав американський письменник-фантаст і біохімік А.Азімов, «світло науки одне, і якщо зробити його яскравішим в одному місці, воно стане яскравішим усюди». Ось так і в УжНУ: чим більше відчиняємо дверей минувшини, тим більше отримуємо променистої енергії, яке світлом відкриває горизонти майбутнього.

У кожного, звісно, свій світоч, але сукупно вони творять велике генерування того, що ми вкладаємо в уже звичну аббревіатуру — УжНУ. Ось, приміром, узяти високогірну біобазу університету «Колочава».

Роком, коли зародилася ідея й почалося будівництво біостаніонару в селі Колочава, слід уважати 1978-ий. Тоді, восени, В.Комендар, декан біологічного факультету, разом з І.Бокотеем, доцентом кафедри ентомології, були у відрядженні в Міжгірському районі. Там узяти участь у засіданні правління колгоспу «Радянське Закарпаття». Зокрема, обговорювали проблему підвищення продуктивності полонинських пасовищ господарства. У процесі розмови його очільнику В.Штаєру довели й прохання ректора, доцента В.Шульги — знайти приміщення в сільській місцевості для створення біобазу з метою проведення літніх практик. В.Комендар поцікавився, чи не можна було б старе приміщення школи використати під необхідний об'єкт. Та у відповідь пролунало: бу-

Зліва направо: В.ШТАЄР (голова колгоспу), І.БОКОТЕЙ, В.ШУЛЬГА (ректор) із дружиною, В.КОМЕНДАР (декан біофаку) зі своєю половиною, М.ЦЮБИК (перший директор біобазу)

дівля згаданого навчального закладу потребує ремонту, а в перспективі стане швейним цехом. Однак голова колгоспу не відмовив: «Домовомося: кафедра ботаніки візьме на себе зобов'язання допомогти нам у поліпшенні гірських пасовищ (полонин), а правління господарства посприє в побудові для студентської молоді достойної бази».

Згодом сторони уклали й підписали договір, а буквально наступного дня вже почали організаційні роботи зі спорудження об'єкта фактично в густому лісі. Через два тижні на столі ректора лежали конкретні проекти й плани. Автором усіх цих підготовчих дій став не якийсь спеціалізований інститут, а сам В.Штаєр.

Зведення біостаніонару передбачало вирішення цілої низки питань, пов'язаних із проходженням навчальної практики студентами-біологами; навчально-виробничих і виробничих практик для

написання курсових, дипломних, магістерських та дисертаційних робіт; виконанням досліджень та моніторингом за станом екосистем у рамках кафедральних тем, функціонуванням науково-дослідницької лабораторії біофаку; організацією семінарів, конференцій тощо.

На шляху будівництва довелося здолати чимало підводних рифів. Так, договір між університетом і колгоспом не затвердили в Міністерстві освіти (отже, існував ризик, що наш ВНЗ узагалі не зможе купити об'єкт). Або ж одна з прибалтійських фірм запропонувала за ще не зведену споруду пристойну суму — 250 тисяч карбованців. Зрештою, облвиконком мав намір передати приміщення під реабілітаційний центр обласного відділу. А тут ще й хтось написав в обком партії скаргу: мовляв, кошти для потреб біобазу забрали від дитсадка, який теж планували побудувати. В.Штаєр отримав навіть сувору партійну догану.

Крім того, виникали й інші неприємності та перипетії. Утім голова колгоспу дотримав слова: «Я пообіцяв збудувати базу для університету, оскільки тут ідеальні умови для проведення польових практик і наукової роботи студентської молоді, і від цього не відступлю».

Після спорудження об'єкта 1982 року Міносвіти все ж викупило збудоване приміщення за 150 тис. крб. Отож колгосп недопрацював 100 тис. крб., зате його керівник — Василь Юрійович — не втратив обличчя високопорядної та культурної людини, за що університет та, зокрема, біологічний факультет завжди будуть удячні.

Відтоді високогірна база перебуває на балансі альма-матер, а головним її користувачем, як і на початку, є біофак. Звичайно, за сучасних ринкових реалій, в умовах молоді держави й воєнних реалій в Україні розвивати «дітище» непросто. Головна проблема — фінансу-

вання. Нині є потреба в капітальній реконструкції (хоч торік повністю замінено дах), адже побудована база ще в далекі радянські роки й не відповідає багатьом стандартам сучасних навчально-виробничих комплексів. Отож необхідно думати над тим, як, уклавши порівняно невелику суму коштів, отримати модернізований об'єкт, який міг би слугувати не тільки студентам та працівникам університету, а й приймати різних гостей.

Утім за період функціонування «Колочави» на ній навчалися понад 2000 студентів Ужгородського університету, активно працювали тут і його провідні учні, викладачі. Крім того, неодноразово стаціонар використовували ще й ВНЗ-партнери з України та близького зарубіжжя. Так, тут здійснювали дослідження біорізноманітності територій прилеглих регіонів: Горган, полонини Красної, Терезької долини. Скажімо, флору Колочавської котловини та прилеглих місць вивчали С.Фодор, В.Комендар, М.Бедей, А.Мигаль, Ю.Тюх, представників ентомофауни — В.Рошко, М.Цюбик, О.Мателешко, І.Добощ, А.Дудинська, хребетних тварин — Ю.Крочко, А.Гульзак, Л.Потіш, Ф.Куртяк, Л.Кривоноз. Отже, у науковий обіг були введені важливі дані та характеристики.

Хочеться вірити, перспектива біостаніонару як важливого навчально-наукового центру альма-матер збережеться, а її багата біографія слугуватиме основою для подальшого розвитку. Адже як значна американський історик і журналіст А.Невінз, «історія — фактично міст, який з'єднує минуле із сучасним і вказує шлях у майбутнє...»

P. S. Автор матеріалу вдячний деканові біологічного факультету Ярославу ГАСИНЕЦЬ за «біомандрівку» у часі.
Володимир ТАРАСЮК,
«Погляд».

ЮВІЛЕЙНЕ СЛОВО

Микола ОЛАШИН:
Випадкова невинуватість,

або Собор душі — університет!

Він тримав у руках папку... Витягнувши кілька матеріалів, поповнивши скрещені руки. Темний відтінок обкладинки з картону асоціюється зі строгістю в стилі, небажанням звертати на себе увагу. А в очах — оптимістичний блиск, доповнений скромною усмішкою.

Спочатку подумалося: дивне поєднання, але потім зрозуміла... Це все осінь: іноді, можливо, із нотками депресії, зате з нахилом до кантати, а остання, зазвичай, урочиста й лірична. Папка — не просто зібрання документів, а символізація підходу, збігу та лейтмотиву собору душі. Це окремі штрихи образу нинішнього ювіляра Миколи ОЛАШИНА — доцента кафедри нової і новітньої історії та історіографії УжНУ.

Хоч співрозмовник у збігу не вірить, та я спробую сформулювати з них власну тенденцію. По-перше, М.Олашин народився (10 жовтня) тоді, коли, зокрема, у Нижньому Бистромому (Хустський район) переходила подих красю, щоразу привертала увагу новим убранням, манила філософським поглядом та вабила солодкими пахощами осінь. А в Ужгороді в цей ліричний час (тільки якщо відняти 12 років у минуле) удихав перші паростки життя наш університет. Тож, народившись у жовтні, вони обидва (Микола Васильович та УжНУ) плідно працювали, щоб поступово, прикріплюючи кільце до кільця у

скромному й водночас витонченому ланцюжку буття, творити свою історію. Збіг, як на мене, щонайменше свідчить про особливий зв'язок ювіляра з альма-матер. Недарма вона надовго не відпускала...

Упродовж 1978 — 1983 рр. М.Олашин торував освітньо-історичний шлях тоді ще в УжДУ. Далі 7 років присвятив Стеблівській ЗОШ (4 з них був директором). Та творча душа Миколи Васильовича прагнула відкривати щось нове, а не лише інтерпретувати зафіксоване. Тому 1990 р. доля знову звела з альма-матер: у якості аспіранта. Відтоді вже 27 років трудиться у виші. Герой цього матеріалу — один із тих, на чий очах рік Ужгородський національний. Крім змін структури, історичний факультет немало кочував містом: серед локацій підрозділу були вулиці Капітульна, Університетська (обидва корпуси на «БАМі»), нинішня площа Народна... Але значно потужнішими й доволі блючими стали інші модифікації — у плані моральної складової. «Уважають, тепер кращі студенти. Я б посперечався, — каже, посуваючи папку (очевидно,

хвилюючись), наче змінюючи курс роздумів із позитивно-ностальгійних на дещо песимістично-реалістичні, М.Олашин. — Коли я вчився, ніхто не мав ліквідації заборгованості восени: ні іспитів, заліків, ні тим паче курсових робіт. Молодь вирізнялася більшими старанністю, відповідальністю. За тих часів було й непросту вступити до вишу: уявіть, по 10—12 осіб на місце... Цим дорожили. А якщо відраховували, про повнення не могло йтися. Сором відчували ті, хто несумлінно здобував знання. Тепер, на жаль, навпаки». Тоді вчилися тільки за держзамовленням, а отримували стипендію 40—50 крб. Ще 20 давали батьки. І за ці гроші можна було прожити.

Настрій співрозмовника змінюється, коли запитую: як він за студентських років готувався до занять. Із легкою усмішкою та задуманим поглядом кудись удалечінь (певно, мандруючи думками в той період) Микола Васильович розповідає про вперше відкриті бібліотеки. Після пар він швидко обідав, щоб устигнути... зайняти місце в книгозбірні (працювали до 20.00!)

Сам готувався з лекцій або підручників. Згадує, наприклад, професора Івана Гранчака, котрий чітко подавав план заняття, акцентував на основному. Тому той, хто добросовісно конспектував, міг готуватися до іспиту навіть із лекцій. А ще М.Олашин старався мати власну бібліотеку: «Купував підручники, щоб робити в них помітки чи ж збагачуватися знаннями, сидючи під грушею».

Було іншим і дозвілля. Так, на початку 3 семестру молодь допомогла збирати врожай у колгоспі (за це безкоштовно отримувала картоплю; бувало, кімнати в гуртожитку пахли яблуками). Серед змагань пальмою першості мав, звісно, футбол. М.Олашин неодноразово в ролі нападника виступав за факультетську збірну в спартакіадах.

Коли я спитала про авторитета, Микола Васильович, задумавшись, згодом відповів: «У школі майже всі наставники були

взірцями. Тоді панувало інше ставлення до педагогів. Лікар, учитель і священик уважалися найшанованішими. В університеті, зокрема, запам'яталися, Олег Сергійович Мазурок, Василь Васильович Палюк, Михайло Васильович Троян (спокійний, не ставив «двійок»; і я не ставлю)». Так, мінімальна оцінка — «трійка», і то вона більше виняток, ніж тенденція. М.Олашин уміє знайти підхід до молоді.

Готуючись до зустрічі, читала про досягнення ювіляра й занурилася у філософські роздуми про науку. Вона — як у Лесі Українці — важкий камінь, який слід викочувати нагору та «...несучи вагу ту страшну», ще й потрібно «...пісню веселу співати». Саме так живе й герой цього матеріалу. Не скаржиться на долю, любить роботу, а музою є... праця. «Постійно збираю матеріал, сортую його в папки (хіба не збіг? — прим. авт.), а потім, розуміючи, що маю достатню інформацію й така робота необхідна, викладаю думки на папір. Це і є джерело натхнення», — упевнений співрозмовник.

Пам'ятаєте, у «Тронці» О.Гончара на запитання матері, чого хоче від життя, син відповів: «Небагато. Просто жити, працювати, як усі...»? М.Олашин теж живе працею: широко та ідейно. Пише історію університету в періодичі. Із-під публіцистичного пера автора виходили матеріали й у нашій газеті. Разом із науковими має понад 200 праць. Кандидатську дисертацію «Аграрні відносини на Закарпатті в добу феодалізму в українській та російській історіографії» написав за 3 роки. Староста в школі, університеті, командир в армії, Микола Васильович вів облік людей, любив дізнаватися про них більше. Цікавився біографією, а не тільки професійною діяльністю. Тож матеріалу для ювілейних статей та некрологів завжди вистачало. Каже: якби античні філософи не залишили стільки праць, ми б не дізналися про той далекий час. Так у розмові ми плавно й перейшли до значення історії. «Можна б зупинитися на словах: «Хто не знає минулого, не вартий майбутнього», а якщо продовжити, то людина, яка вважає: світ почався вчора, — дуже бідна. Історія вчить, чого не можна робити. На жаль, війни розпочинаються, бо хтось наступає на ті ж граблі, що й попередники. А ось якби знали

минуле, цього б не робили», — переконаний ювіляр. Він переймається долею України. А ще любить рідний факультет. Уже підготував три томи про історію його становлення, однак вихід у світ поки блокує брак фінансування.

Кажуть, особистості є безкрилими й крилатими. Висновки робить самі, але М.Олашин і нині двічі на рік їздить у наукові пошука до столичних бібліотек та архівів. Жартує: «Якби жив 500 років, зробив би більше». Молоді радить визначитися, чим хоче займатися в майбутньому, завжди вчитися, щодня збагачуватися новою інформацією та бути вірними своїм ідеям, іти до кінця.

Девіз життя — не відкладати нічого на «завтра». Так, ювіляр ходить по гриби, любить гуляти лісом (особливо восени — улюбленої пори року), колись рибалив, фотографував (у школі займався у відповідному гуртку). А у виші, на факультеті, щомісяця випускали стінгазету зі світлинами автора. Чимало знімавав і під час музейно-архівних практик за студентських років.

На запитання, хто з письменників найбільше імпронує, Микола Васильович назвав О.Гончара (до речі, кандидатську захищав у дніпропетровському ВНЗ, який носить саме ім'я Олеси Терентіївнича), Лесю Українкою та І.Котляревським. Майже всі вони вже були згадані вище. Збіг? Невтомність праці класиків влучно характеризує і ювіляра, який береже собор своєї душі (виконуючи заклики О.Гончара), зокрема, укладаючи найкращі її пориви в університет.

...Він акуратно закриває папку. Навпевно, це теж своєрідний символ накопичення нових вражень, сортування думок. Можливо, від спогадів під час зустрічі з'явилися нові ідеї. Я впевнена, що Микола Васильович і надалі досягатиме мети. Він сильний, як і університет, тож собор душі їх обох схожий. Невипадкова випадковість, що народилася в жовтні...

Мирослава ГАРАЗДІЙ,
«Погляд».

Коллектив факультету історії та міжнародних відносин — колеги й студенти — щиро вітають Миколу Васильовича із 60-річчям. Зичать міцного здоров'я, щастя, успіхів на педагогічній ниві та в наукових починаннях.

КОНЦЕРТ

Вобласній філармонії відбувся перший сольний концерт співачки Заслуженого академічного закарпатського народного хору Яни Садварій.

Дебютантка — людина з великим серцем і широкою душею — моя наставниця з вокалу в авторській студії «Рена». Спів став хобі, яке поєднує зі здобуттям фаху (навчаюся на 3 курсі).

Удачна долі, що дозволяє займатися музикою й подарувала такого талановитого викладача, як Яна Миколаївна. Крім того, у студії знайшла чимало друзів... Ці думки

Барви мистецтва й добра — від Яни Садварій

супроводжували під час концерту вчительки. Та й у залі панувала тепла, піднесена атмосфера, що прочитувалося на обличчях присутніх.

Власне програма передбачала закарпатські й лемківські народні пісні, колискові, балади, композиції румунською й іспанською мовами, авторські твори Я.Садварій (зокрема і її вірші, сповнені любов'ю до рідного краю). Неповторний голос у поєднанні з цимбалами, віолончеллю, оркестром, жіночим складом хору дійсно вражав. Крім того, інструментальні соло виконали І.Вархол, Л.Ленарт, Ш.Шрайнер, М.Бровді, Е.Фіщенко, а завершили захід виступи заслуженого артиста України О.Садварія (виконав «Мою

любов») та К.Лінтур — вихованки «Рени» (пісня «Не забувай» на слова й музику Я.Садварій).

Під час концерту тривала благодійна акція збору коштів для Наталочки-Катеринки Кереканич, яка лікується у Відні. На заході були й два офіційні представники: О.Стрижак та М.Левченко. І це особливі відчуття, коли мистецтво виконує не тільки виховну та естетичну функції, а й рятує життя... Тому спасибі всім, хто долучився до благородної справи.

Такий ось перетин мистецтва та добра й відбувся на концерті Я.Садварій.

Марина ЛАВРИШИНЕЦЬ,
студентка українського відділення.

ПІДСУМКИ

Завершився творчий конкурс редакції газети «Погляд» до 72-ї річниці УжНУ.

Насамперед хочеться наголосити, що ініціатива конкурсу виникла із середовища університетської молоді. І коли у «Фейсбуку» редакція нашої газети розмістила відповідне оголошення, то за кілька днів зафіксувала понад 1000 (!) переглядів. Це була перша приємна несподіванка. А тому двічі відрадно, що студентське самоврядування підтримало творче змагання й виділило грошові премії для переможця й двох інших призерів. Принагідно хочу подякувати голові профспілки студентів Ростиславові Головчанському, його заступникові Олександрові Варшаві, а також іншим колегам із самоврядування, які безпосередньо вже не один рік співпрацюють із «Поглядом» і підтримують, зокрема, його студентські ініціативи.

Інша вітха: до розгляду подавали роботи юнаки й дівчата не лише з числа журналістів і філологів, для яких це особливо природно, а й із таких факультетів, як історії та міжнародних відносин, медичний. Притому пропонувані матеріали були виконані на високому публіцистичному рівні, а теми вирізнялися й врахуванням відповідної специфіки, і неординарністю. Більше того, якщо переможець не викликав жодних сумнівів, то місця з 2 до 6 були з «крайньою» різницею лише в 5 балів. Поготів, що конкурсантів оцінювали за 5 критеріями. Правда, усі роботи попередньо зашифрували, і суб'єктивна оцінка кожного з членів журі в підсумку давала загальний об'єктивний результат.

Резюмуючи сказане, редакція відзначила не лише три кращі роботи (за 1, 2, 3 місця), а й ті, які теж чимось особливим запам'яталися.

ЛАУРЕАТИ КОНКУРСУ

Уже 72-га річниця...

У дитинстві ця позначка віку асоціювалася з майже немічними старцями, яким і крок без цівка ступити непросто. Однак коли дорослішаєш, розумієш, що то — усього лише цифри, покриті сивим інеем мудрості й трохи припорошені часом. Моя бабуся — до останніх днів юна й залюбуна в цей світ — не дожила до такого віку, і її невимовно бракує... Проте внесок у плекання маленької свідомості, що завдяки мудрим порадам рідної людини стала особистістю, — значний, і я б сказала, — величний...

Натомість тисячі студентів завжди мають поруч живого наставника — альма-матер. Для когось — батька, дідуся, учителя чи просто перехожого мудреця, котрий розумними порадами скеровує, як бути далі... І цей наставник не старіє, а з кожним першокурсником осучаснюється, адже поважний вік нікому не дозволяє занедбувати ідеї-гаджети, створені молодими суспільними геніями та явищами.

Зовсім юна й боязка, я прийшла

Із любов'ю до альма-матер

Олександр ВАРШАВА нагороджує Терезу БОГУНЯК

Таким чином, тріумфаторами стали: 1 місце. **Юлія МЕДЮХ, магістрант 2 року навчання відділення журналістики** (плюс номінація «За оригінальний стиль викладу»).

2 місце. **Михайло РЕКРУТЯК, магістрант 1 року навчання факультету історії та міжнародних відносин** (а також у номінації «За багатий історичний фактаж»).

3 місце. **Ольга БОГОСЛАВСЬКА, студентка 2 курсу відділення журналістики** (і в номінації «За звичайно-незвичайну осінь»).

А в окремих номінаціях іще: **Тереза БОГУНЯК, студентка 2 курсу відділення журналістики** («За цікавий образ»);

Кароліна БУЧКОВСЬКА, студентка 2 курсу відділення журналістики («За особливий пафос»);

Оксана ГРИГА, студентка 3 курсу факультету історії та міжнародних відносин («За університетський патріотизм»);

Ганна ДРАГУН, другокурсниця відділення журналістики («За гумористичний погляд»);

Ольга ЗАСТУЛКА, другокурсниця медичного факультету («За творчу проникливість у професію»);

Марина ЛАВРИШИНЕЦЬ, студентка 3 курсу українського відділення філологічного факультету («За бачення студентського життя»);

Романа СТУДЗИНСЬКА, студентка 4 курсу факультету історії та міжнародних відносин («За вміння поділитися особистим»).

Маємо радість і від того, що половина вищеперахованих авторів — активні дописувачі «Погляду». Від імені редакції вітаю всіх лауреатів і сподіваюся на нові конкурси та участь у них нашої студентської молоді. Також дякую, що в такий, творчий, спосіб було виявлено любов до рідного вишу.

Володимир ТАРАСЮК,
головний редактор газети «Погляд».

Ода рідному вишу,
або Сповідь випускниці

в стіни цієї величавої будівлі. Однак мене, творчу (часто любила себе так називати) дівчинку з іще меншою провінцією, ніж Ужгород, тут здебільшого надихали тільки деталі. Одноманітні концепти, «оживлені» кольорами маркерів, дух часу — маятник у холі головного корпусу, перша фінансова незалежність — стипендія в розмірі майже 100 доларів (так, теперішнім першокурсникам дивно читати таке, але саме стільки тоді дорівнювали наші неповні 800 гривень). А ще смачна кавка з апарату (зовсім не славнозвісна закарпатська), круасани з шоколадом на перерві, на які, очевидно, теж вплинула девальвація гривні, тож згодом начинку замінили на якусь схожу коричневу масу... Як бачите, смачні спогади студентства!

Не можна не відзначити дивогуртожиток. Скільки тут чудасій! Крадіжки відер із теплою водою в неопалювальний період, вигуки басом абрєватури одного з «найбільш чоловічих» факультетів, сусідські секрети через тонку, наче картонну, стіну будівлі студмістечка, ранкові черги біля «кімнати філософії» (так, коли хтось затримувався, глузливо називали санвузол)... А ще гучні святкування

уродин та майже магічні виклики «шари» напередодні складних іспитів. Люди тут різні, тож, потрапивши сюди, не дивуйтеся нічому. Головне — залишатися вірними своїм принципам, вихованню, поглядам... А ще — не варто боятися... тарганів, адже раптом і ви їм не надто приємні?! Кожному своє, однак навіть вусаті комахи вчать, як не можна робити, — зокрема під час труднощів ховатися подалі в щілини. Натомість стійте на своєму, і навіть «БАМівський» вітер змін не завдасть неприємностей.

Окремо можна зупинити увагу на однокурсниках: від поважних не на свій вік «цабе» — до спраглих знаннями дітлахів. І навіть після понад п'яти спільних років широкі зустріти хочеться лише одиниці. І це не означає — дружня чи ні у вас група. Просто в майбутньому ви горнетесь до одностайців, тих, із ким приємно згадати спільні каверзи, розділити маленькі радощі та великі досягнення. Бо є й такі, кому буде байдуже...

Окрема тема — наставники. Теж різні, зі своїми принципами й вимогами... Із деякими так і не вдалося порозумітися — із ким не буває?! На щастя, є й ті, кому при зустрічі

У «КНИЗІ РЕКОРДІВ ЗАКАРПАТТЯ» — «поповнення»! Шевченківський «Заповіт» студенти факультету іноземної філології прочитали 11-ма мовами: англійською, білоруською, есперанто, іспанською, італійською, німецькою, польською, російською, сербохорватською, українською, французькою.

СВЯТКОВЕ

Із днем народження, журналістико УжНУ!

Деканові Галині ШУМИЦЬКІЙ та завідувачу кафедри Юрію БІДЗІЛІ є що згадати з історії рідного відділення

День народження — особливе свято, яке щороку відзначаємо по-своєму. А що ж відбувається, коли торжество (а тим паче ювілейна дата!) приходить на кафедру?

17 жовтня відділення журналістики УжНУ зустрічало своє 20-річчя. У прес-клубі «Медіаперспективи» зібралось чимало викладачів, студентів, випускників та гостей загалом. Із нагоди Дня відкритих дверей захід відвідали й майбутні абітурієнти.

Вітальним словом розпочала свято викладач кафедри, заступник голови прес-клубу Наталія Толочко. Вона також зачитала звернення з нагоди ювілею одного з фундаторів відділення, а нині директора Центру підтримки журналістики, адміністративного директора Центру демократії та верховенства права, доцента кафедри журналістики факультету журналістики Одеської юридичної академії Віталія Жугая.

Далі завідувач кафедри, професор Юрій Бідзіля подякував усім, хто допомагав творити історію журналістики в УжНУ, і в притаманному собі стилі багато жартував та розповідав, як саме відбувалося становлення підрозділу. Галина Шумицька, декан філологічного факультету, доцент

кафедри-«іменинниці» також привітала журналістів.

Важливим моментом зустрічі стала й для випускників кафедри, які хоч і закінчили навчання давно, стали хорошими професіоналами своєї справи, не забули про альма-матер. Перша з вихованців/ок кафедри, заслужений журналіст України Тетяна Літераті, а також Евеліна Гурницька, Ольга Капітан, Ольга Павлова, Наталія Коваль, Яна Лабунець — усі вони наголосили, що рівень відділення значно підвищився.

Мабуть, не даремно 20-та річниця кафедри та 72-га річниця УжНУ практично «зійшлися». Із цієї нагоди редакція «Погляду» запропонувала студентам конкурс на найкращу творчу роботу про виш. Власне в прес-клубі й відбулося нагородження учасників.

На завершення святкування студентки Олесья Матій та Вікторія Копча презентували свій фільм «Вікно у медіасвіт», який показав присутнім вир журналістики, привідкрив завісу до незвіданого.

Приєднуючись до привітань, хочу побажати процвітання та розвитку рідному відділенню журналістики, натхнення та терпіння — викладачам, наснаги й бажання вчитися — студентам. А кафедрі — нових юнаків і дівчат, які нестимуть горде звання Журналіста!

Оксана КИЧЕРА,
студентка відділення журналістики.

щиро хочеться помахати рукою й запитати, як справи. Бо їхні серця настільки великі, що відчувають відповідальність за кожен випуск, за тих, як кажуть, кого приручили своїми викладацькими — майже батьківськими — настановами.

Ні для кого не секрет, що більшість студентів чекають від вишу допомоги в реалізації творчих та професійних здібностей. Отож зізнаюся. Другий дим подарував мені й другу освіту. І хай хтось подумас, що то не привід вихвалитися, ніби це найпрестижніший закордонний ВНЗ, але ж а чим пишатися! Царина науки дала віру в себе, допомогла зруйнувати стереотип: працювати за спеціальністю невигідно та практично неможливо. А ще, що журналістський хліб — переважно пісний! Насмілюся заперечити: зовсім ні! І нехай цьому сприяють дві роботи й підробіток, проте яке ж везіння, що все можна поєднувати. А головне — комбінувати працю та відпочинок! І не менш важливо, щоб у вік інформаційних махінацій совість залишалася чистою, а вдача — поетично-дитинною. Уважаю, це — дар, за який теж варто дякувати. Йому...

Колісь на одній із дисциплін нам дали завдання написати есе «Що я бачу зі стін університету?» На таке філософське й риторичне запитання відповіла просто — зі стін не бачу нічого. І крізь них не вмію. Бачу хіба їхню поверхню — іноді

пошарпану, яку б не завадило потішити новим ремонтом. Натомість володію суперздатністю добре бачити крізь стіни, у яких є вікна. Ну, те, що добре, — гучно сказано: із моїм зором і людський силует за кілька метрів не завжди вдається розпізнати; а тут — така далечиня. Краєвиди чудові. «БАМівська» романтика, летовище, кольорові дахи між зеленню та вітровими переливами. Добре звідси видно й небо. Тобто видно його з кожного кутка міста, але тут — якість ближче. І лише півроку тому в мене з'явилася відповідь на трансформоване питання: що ж бачу у стінах рідного вишу. Весною тут відбувся чоловічий вечір поезії. Ось під час цього заходу університет удирав на повні груди — запаленими свічками, хаотично розставленими партами, дзеркальним відображенням мовців, яких не скочило в носі від пилу біля тижнями немитої дошки, адже надихаються краєвидами, що видніють за спиною. Крізь вікна з піднятими шторами людські оселідесь на Собранецькій торкалися світлом високого «БАМу»...

Оце легені університету. Може, і справді апарат штучного дихання з лекціями з листків та зазубрюванням дефініцій уже віджив своє? Принаймні я — за свіже повітря!

Юлія МЕДЮХ,
магістрантка
відділення журналістики,
переможниця конкурсу.

ПРОГРАМУВАННЯ

Ужовтні програмісти УжНУ мали нові перемоги.

У фіналі чемпіонату Південно-Східної Європи з програмування (водночас півфіналі чемпіонату світу) команда UzhNU_push-force (у складі Романів Мельника та Рубаненка і Євгена Задорожного під керівництвом завідувача кафедри інформаційних управлінських систем та технологій Олександра Міци й магістранта ФІТ Сергія Оришича) здобула 2 місце, поступившись колегами із Бухарестського й обійшовши Софійський виші. Ще від УжНУ змагалися колективи UzhNU_

ФІТівці тріумфують!

AwesomeTeam та UzhNU_Storm. Остання, зокрема, потрапила до першої двадцятки. А крім срібних нагород, гравцям з UzhNU_push-force дістався Кубок України, за який змагалися вітчизняні колективи-учасники півфіналу.

Вітаємо тріумфаторів і бажаємо вдалої підготовки до фіналу ЧС, щоб у квітні підкорили й Пекін...

Тим часом на відкритій першості Угорщини з програмування виступили теж команди УжНУ. Зокрема, 1, 2, 5 й 11 місця посіли відповідно MrDindows, Circular_Saw, UzhNU_Panda та Denys.

Студент УжНУ поїде на ЧС

«Дуже шкода, що не потрапив до першої трійки, однак виборів путівку до Сеула. Боротьба в нашій ваговій категорії (68 кг) була напруженою. Найбільшим розчаруванням стало те, що від 3 місця мене відділив 1 поштовх», — поділився враженнями Михайло.

На чемпіонат світу наш атлет відправиться в листопаді. Побажаємо йому удачі!

Юрій ПІСЮК,

студент відділення журналістики.

ГИРЬОВИЙ СПОРТ

У Полтаві відбувся Чемпіонат України з гирьового спорту серед дорослих. Було зафіксовано рекордну кількість команд із 22 областей та Криму.

Закарпаття представляли Мікола Прокоп, Наталія Бенко й Михайло Тупиця. Дівчата змагалися у ривку, чоловіки ж у двоборстві. Жоден із представників Закарпаття потрапити на п'єдестал не зміг. Водночас приїхали додому з позитивом.

ЕКСКУРСІЇ

Книжкові годинник, криниця й охоронець лісу...

Для того, аби краще засвоїти тему з навчальної дисципліни, доцент кафедри української літератури УжНУ Оксана Кузьма подарувала дружокурсникам українстант екскурсію до Закарпатської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Федора Потушняка.

Студенти оглянули книгозбірню, зокрема побували в англійському та літературному клубах, ознайомилися з найновішими виданнями із шевченкознавства, іншими книжковими новинками та

композиціями до Всеукраїнського дня бібліотек. Запам'яталися «Охоронець книжкового лісу», «Джерело знань», «Хвилини бібліокасу», «Я люблю бібліотеку» тощо.

Студентка Аліна Попівня розповіла: «Це був вагомий крок у пізнанні літератури та незабутня подорож у світ книжок, за що велике спасибі Оксані Юрївні». Зізнається, що найбільше сподобалася англомова кімната.

Власне наставниця на своїй сторінці у «Фейсбуку» зазначила: «...вразив «книжковий» годинник та імпровізована «книжкова» криниця, але найбільше — охоронець книжкового лісу, парубок хоч куди».

Вікторія ГРЕБА,

студентка відділення журналістики.

ЗАСІДАННЯ

Друге дихання на факультеті історії та міжнародних відносин відкрило студентське наукове товариство «Клію», яке на деякий час узяло паузу, щоб згодом вийти на нові горизонти. І тепер компас динамічного сьогодення впевнено повернув у русло вдосконалення. Поглянути на зміни та перспективи запросили й нашу газету.

На порядок денний винесли кілька питань. Модерував захід старший викладач кафедри нової і новітньої історії та історіографії, науковий куратор СНТ Сергій Ганус. Він зазначив, що в громадянському суспільстві молодь повинна вирізнятися самостійністю: «Що собі організуємо, те й будемо мати. А концепція «Клію» зорієнтована на європейський стиль; у тренді — улаштування студентського життя поза межами аудиторій. Статус товариства дозволяє залучати фінансування, реалізовувати цікаві проекти, а ще воно має стати джерелом натхнення, адже навчання у виші — золотий вік. Зрештою, із буднів завжди можна зробити свято».

Розглянувши позиції статуту, Сергій Олексійович окреслив своє бачення роботи послідовників однієї з 9 муз. Зокрема, йшлося про організацію в найближчій перспективі наукових пікніків (теж спосіб досягнення істини в спілкуванні),

У золотий вік — разом із «Клію»!

І студентського семінару зі спеціальних історичних дисциплін (темою стане геральдика нашого краю) та форуму, присвяченому ювілею Реформації. Серед змін і доповнень говорили про започаткування сеансів історичної кінематографії, на які в ролі коментаторів запрошуватимуть викладачів-істориків; обмін інформацією з новин, активізацію сторінки «Клію» у «Фейсбуку»; налагодження співпраці з органами студентського самоврядування; науковий вісник спудеїв, а також міжуніверситетські угоди (зокрема, запрошуватимуть

СТАРТ СПАРТАКІАДИ

В Ужгороді, на стадіоні «Авангард», стартувала 68-а студентська спартакіада. Як і в попередні роки, першим видом змагань став легкоатлетичний крос.

ЛІТЕРАТУРНІ ЗУСТРІЧІ

Ініціативи завідувача кафедри української літератури Валентини Барчан студенти філфаку мали змогу в нетрадиційній обстановці осягнути мистецьку силу закарпатського письменника, декана сусіднього факультету іноземної філології Михайла Рошка.

У ПІДРОЗДІЛАХ

Безліч привітань, розваги, сміх, оригінальні виступи, неймовірна краса та чимало іншого було того дня на головній сцені нашого міста. «Іменинниками» стали правники УжНУ.

Цьогорічний урочистий захід із нагоди професійного дня юристи влаштували в залі Закарпатського академічного обласного українського музично-драматичного театру імені братів Юрія-Августина та Євгена Шерегіїв. Масштаби святкування вражали, адже до організації підійшли серйозно. Було чимало поважних гостей, зокрема й декан факультету, доктор юридичних наук Ярослав Лазур. Він як батько своїх студентів висловив найщиріші вітання та побажав успіху в подальшій професійній діяльності.

Цьогоріч виявилось чимало організаторів. Щодо власне заходу, то він розпочався з виступу другокласників Лінгвістичної гімназії ім. Т.Г.Шевченка з пісню Тіни Кароль «Україна — це ти». Офіційним відкриттям концерту стало виконання Державного Гімну України. Видно: юридичний факультет є патріотом своєї держави, що відобразилось і на атмосфері свята.

«Кросуємо!»

Дівчата бігли дистанцію 500 і 1000, а хлопці — 1000 й 3000 м. Підтримати спортсменів завітали перший проректор УжНУ Олександр Сливка, декан факультету здоров'я та фізичного виховання Іван Миронюк, завідувач кафедри

фізичного виховання Іван Маріонда. Перемогу ж очікувано здобули студенти факультету здоров'я та фізичного виховання Едіта Ковач, Наталія Шозда, Сергій Машталер і Павло Клим. Тим часом тривають змагання в інших видах.

Світлана ЧОНГОВАЙ,

студентка відділення журналістики (заочна форма навчання).

Сусіди в гостях у філологів

Насамперед до молоді звернулася Валентина Володимирівна. Вона налаштувала аудиторію на позитивну ноту та представила гостя. Коли він почав говорити, усі захоплено слухали.

М.Рошко окреслив свій життєвий шлях, творчі доробки, зокрема поділився враженнями про резонансну збірку «Джинсове покоління». Видана десять років тому, вищеназвана книжка була

великою потребою, адже тоді мало хто знав про талантів молодих закарпатських письменників.

Михайло Михайлович також розповідав студентам про подорожі, мрії, здобутки. У кінці зустрічі наголосив: кожному потрібно ставити перед собою завдання й досягати задуманого, тоді все буде добре.

Тереза БОГУНЯК,

студентка відділення журналістики.

І як же без свята?!

Юристи відзначили свій День

Невимушеності та запальної енергії надали ведучі вечора Володимир Гончарук та Богдан Штефанюк. Вони впродовж усієї програми не переставали дивувати публіку жартами та дарували позитивні емоції.

Однією з головних подій, заради якої стільки гостей зібралось в залі, було обрання першої красуні юридичного факультету. За титул змагалися 10 дівчат. Конкурсанток оцінювало високоповажне журі у складі проректора університету, професора Олександра Рогача, декана підрозділу, а також доцента Василя Гомоная, заступника декана з виховної роботи, кандидата історичних наук Хоми Олексика, міс Ужгорода-2016 Ксенії Струк та заступника голови Федерації боксу Закарпатської області Михайла Данила.

Глядачі спостерігали за чотирма оригінальними та різноманітними дефіле дівчат. Красуні демонстрували і грацію, і красу, і витонченість, і тендітність. Між виходами учасниць публіку розважали команди КВН: першокурсників-юристів «Помазанці», а ще «Міжнародники», «Діти Сливича». Глядачі могли насолодитися й ніжним та зворушливим виступом Яни Чубирко з пісню Тіни Кароль «Мої грихи», танцювального колек-

тиву сучасного танцю «Бліц» та вокального ансамблю з Мукачева, який акапельно виконував світові хіти в сучасному аранжуванні.

Перед фінальним виходом красунь виступили ветерани КВН із команди юрфаку «Без мандата», учасниками якої були ведучі. А перед вирішальним моментом вечора на сцену вийшла вся юридична сім'я з музичною композицією «Заспіваймо пісню за Україну».

Далі, затамувавши подих, увесь зал очікував на вердикт суддів. І титул «Міс юридичного факультету-2017» та корону отримала учасниця під номером 8 Наталія Дідик. Другокурсниця Марія Василюк, яка опановує міжнародне право, зазначила: свято відбулося на досить високому рівні, а переможниця варта корони.

На завершення залишається тільки навздогін привітати юристів із професійним святом і побажати досягнень, зокрема успіхів у навчанні.

Євгенія МАМОНОВА,

студентка відділення журналістики.

чили Ангеліну Дебелю, а секретарем — Марію Кромпотич (обидві другокурсниці). Унесли й зміни до статуту щодо відкликання, для чого потрібно 2/3 голосів.

Слід нагадати, що міністерство планує скоротити виплату стипендій до 15 %, отож додаткові бали, які можна отримати завдяки активній роботі й у науковому товаристві, гратимуть свою руладу конкурентності.

Обраний голова та студенти ділилися міркуваннями, обговорили теми майбутніх доповідей.

С.Ганус окреслив роль СНТ у популяризації УжНУ так: «Слід пам'ятати, у яких стінах працюємо, вчимося й реалізуємося, ми є своєрідною ланкою в ретрансляції досвіду попередників, тому відповідальні за формування наступних поколінь педагогів і науковців. Складаючи рейтинги, до уваги беруть різні аспекти, зокрема й саморепрезентацію... Слава вишу повинна йти перед ним. А ми, історики, маємо бути готовими до викликів сьогодення зі своїм арсеналом знань, умінь та досягнень».

Куратор товариства вніс пропозицію завершувати семінари кавою. І справді така неформальність витримує європейський стиль, а ще дає усвідомлення: коли є вдалий стимул, бажання втілювати ідеї, широкий простір для самореалізації, ще й підтримка викладачів, то це справді золотий вік для формування особистості. Клію ж грифельною паличкою на своєму сувої завжди напише, як обрати правильний напрямок фахового зростання. Недарма ж товариство назвали іменем цієї музи...

Мирослава ГАРАЗДІЙ,

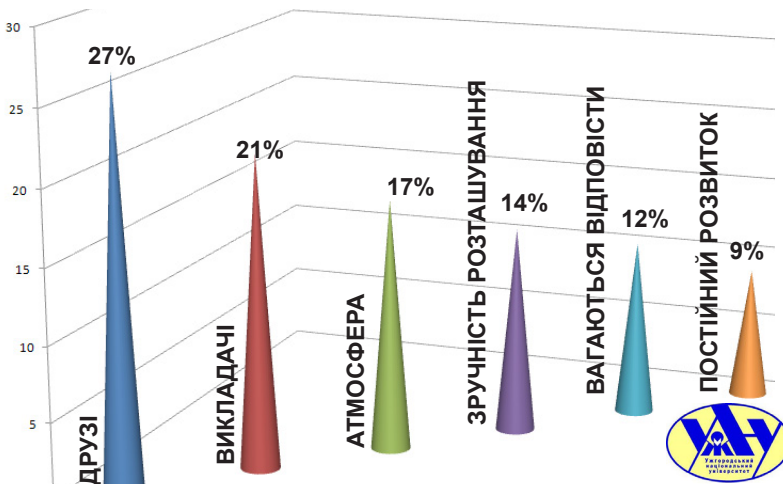
«Погляд».

ОПИТУВАННЯ

А за що ви найбільше любите УжНУ?

Коли за вікном дощить і з ліжка зовсім не хочеться вставати, студента мотивує тільки одне — любов до свого вишу!

Звичайно, справжні почуття складно описати словами. Однак є думки, які все ж можна виокремити. Так, опитування сотні студентів різних факультетів Ужгородського національного університету під назвою «А за що ви найбільше любите УжНУ?» дало такі результати:

P. S. Незважаючи на те, що більшість відповідей були серйозними, траплялися й жартівливі. Зокрема, хтось любить пошмакувати кавою на I поверсі або хотдогами на 5-му, а декому до вподоби наші верховні дівчата :).

Антоніна ЧУНДАК, Христина ДОЧИНЕЦЬ,
студентки відділення журналістики.

У «ЮВЕНТУСІ»

Осіннього вечора, коли земля одягнена в покривало з різнобарвного листя, хочеться надзвичайного та веселого. Саме тому ми «озброїлися» хорошим настроєм та попрямували до СЦД «Ювентус» — на фестиваль «Ліга сміху»!

Отож цього року за право бути кращими серед ужнівських (і не тільки) коміків змагалось аж 10 команд: «Лайм» (математичний факультет), «Одуванчик» (суспільних наук), «ПТУ» (іноземної філології), «Нонсенс» (інженерно-технічний), «Міжнари» (міжнародних економічних відносин), «Розовий вечір» (медичний), Va-bank (економічний), In-team (природничо-гуманітарний коледж), «4 поверх» (філологічний факультет) та «ШОК» (інформаційних технологій).

Захід розпочав незмінний ведучий студентських «івентів» в УжНУ Іван Граб: представив журі й оголосив про конкурси. Суддями цьогорічної гри були: Рудольф Білак, Олександр Варшава, Олександр Свєргун, Дмитро Осіпов та Олексій Клімов, які не тільки ставили бали, а й відзначали найкращих. І жартували, що додавало атмосфери справжньої «Ліги сміху».

Гра складалася з двох конкур-

«Налігосміхались!»

сів, де команди мали викластися на «повну». У першому — «Музичному» — учасники співали переоблену на свій лад пісню. Кожен із суддівської п'ятірки повинен був обрати лише одну з десяти команд — фаворита.

У перерві між змаганнями присутні виграли призи. Їх підготували спонсори свята, серед яких — і Студентська рада УжНУ. У другому ж конкурсі — «Фристайлі» — команди показували задалегідь підготовлені номери. У двох учасників вийшла однакова кількість балів, тому оголосили про третій, додатковий, конкурс «Розминка». Зокрема, потрібно було відповісти протягом 30 секунд на запитання членів журі.

Зрештою, настала пора підбиття підсумків. Отож третє місце віддали команді «4 поверх», друге — економістам з «Ва-банку», а перше дісталось фаворитам із «ПТУ» (факультет іноземної філології). Хочеться ще раз привітати переможців та побажати їм завжди бути такими ж веселими та позитивними не лише на сцені, а й у житті загалом.

Спасибі й організаторам, бо ж такі заходи зближують студентську спільноту.

Кароліна БУЧКОВСЬКА, Діана АНДРУЩАКЕВИЧ, Марія ШЕЛЕЛЬО,
студентки відділення журналістики.

В УжНУ щедрі врожаї... дикого лимона

кий — витримує до -25°C. Це єдиний представник цитрусових, який може зимувати у відкритому ґрунті. Від своїх родичів відрізняється тим, що через дуже кислий смак є неїстівним (хоч для здоров'я людини безпечний). Вікторія Павлівна вважає:

ФЕСТИВАЛИ

Продовженням відзначення 20-річчя заснування кафедри журналістики УжНУ стала «Інформаційна миска».

Шостий кулінарний фестиваль улаштували на базі вишу «Скалка». Було чимало цікавих конкурсів

ПРОЕКТИ

В УжНУ фахівці філологічного та факультету інформаційних технологій працюють над новим цікавим проектом, аналогів якого немає в Україні.

Проект інтерактивної мапи є ідеальним способом архівування регіональних говірок і, своєю чергою, виконує функцію діалектного атласу. Так, можна досліджувати слова та порівнювати діалекти різних регіонів. А в перспективі в програмі пропишуть й інші можливості.

Працює над задумом група фахівців із ФІТ на чолі із завідувачем кафедри інформаційних управлінських систем та технологій Олександром Міцюю. Власне ідею запропонував заступник декана з навчальної роботи філологічного факультету Василь Шаркан, зазначивши: «Ми хочемо розвинути науку з використанням нових досягнень. І щоб відповідати вимогам сучасності, звернулися до представників факультету інформаційних технологій. Робота ще довго триватиме, оскільки проект складний, всеукраїнського рівня».

На одній із зустрічей інтерактивну мапу продемонстрували студенти ФІТ Іван Габор та Георгій Дулишкович (над картою працювали разом з одногрупниками). Вони зазначили: розробка стане справжнім науковим проривом у галузі дослідження діалектології.

КВН

УПАДІЮНІ відбулася фінальна гра ХХ Чемпіонату Закарпатської ліги КВН.

За звання бути найкращими коміками змагалися чотири команди разом зі своїми тренерами: Radujnyy enot (Ужгород) та Олексій Клімов, «Як варіант» (Івано-Франківськ) і Рудольф Білак, «Вхід у зміномову взутті» (гімназія) та Наташа Дячун-Ганусин, «Нонсенс» (Мукачеве) і Валерій Костинський.

Як тільки команди вийшли на сцену та представилися, було зрозуміло, що кожен налаштований рішуче й не має наміру поступатися. Гра складалася з чотирьох завдань та одного до-

Медійники в «мисці»

(головний — приготувати бограч), які оцінювало журі у складі викладачів. Змагалися 6 команд (журналісти, парники й рекламисти різних курсів, студактив філфаку).

У підсумку перемогу неочікувано здобули першокурсники-журналісти з команди Egor 404.

Інф. «Погляду».

Інтерактивна мапа, або Карта в майбутнє українських говорів

Виконали чималий обсяг роботи, але поки тільки на початку того, що замислено. Проект — дійсно перспективний. Ресурс спростить процес дослідження діалектів різної місцевості. Раніше для таких розвідок використовували статичні друковані карти й словники, а нині це все можна вмістити в одне ціле.

О.Міца зауважив: «Власне створення проекту є гарною ідеєю й допоможе в розвитку діалектології. Ми прагнемо, щоб цей продукт привернув увагу не тільки України, а й країн близького зарубіжжя». За словами науковця, будь-який користувач матиме змогу ввести мовну одиницю, а фахівці підтвердять чи спростують її точність і правильність.

Декан філологічного факультету Галина Шумицька зазначила, що розробка проекту дозволить по-новому поглянути на дослідження з діалектології, та запропонувала залучити до реалізації ідеї студентів-філологів, які вивчають діалектологію й прикладне українське мовознавство.

Розмістити інтерактивну мапу планують на сайті Товариства шанувальників і захисників говорів української мови. Слід додати: це грандіозна робота як для філологів, так і для програмістів, однак вона того варта.

Зоя БРЮХОВИЧ,

студентка відділення журналістики.

І ось він — фінал...

даткового, яке учасники готували вдома. «Домашка», «Візитка», «Розминка», незвичний і новий «Реп-батл», «Фристайл із тренером»... Час минав швидко, а конкуренція між КВНівцями зростала. Емоції, як у учасників, так і в глядачів, просто зашкалювали.

...Зрештою, хвилини очікування переможця. Так, III місце здобула команда «Нонсенс» (22,8 бала за всі п'ять конкурсів), II — Radujnyy enot — 24,6 бала. А виграли гімназисти — 25,8.

Насамкінець бажаю КВНівцям побільше нових жартів і хорошого настрою, яким того вечора збагатилися глядачі.

Кароліна БУЧКОВСЬКА,

студентка відділення журналістики.

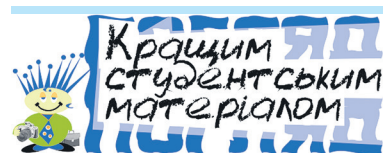
лася в місцевих умовах і є невибагливою. Дикий лимон можна підстригати, він не хворіє, не потребує обприскування. Також добре розмножується. Плід необхідно на місяць покласти до холодильника, потім розрізати, виїняти кісточку, висіяти ранньою весною. Імовірність проростання — 95 відсотків.

За надзвичайну декоративність і легкість культивування понцирус уподобали чимало господарів. Дехто висаджує з практичною метою — через колючі гілки жоден злодій не пробереться.

Дерево — листопадне, тож, якщо хочете побачити це диво зеленим на власні очі, не гайте часу. Утім узимку рослина також зачаровує: на голих гілках де-не-де залишаються нанизані плоди. Лимони темніють і опадають лише за сильних морозів. До того ж рослина приваблює не тільки плодами, а й квітами, тому прийти помилуватися понцирусом можна весною. А найкраще — дивитися на дикий лимон у всі сезони. Працівники ж ботсаду університету завжди розкажуть і покажуть найцікавіше про рослинний світ.

Ольга БРАЙЛЯН,

«Погляд».

«Погляду» в № 9 (202)

визнано: «Поради

першокурсникам...» Маріанни ЛЕПАЙ, студентки 3 курсу відділення журналістики. Найрейтинговішою студентською публікацією редакції за кількістю переглядів у «Фейсбуку» стала теж вищеназвана публікація. Вітаємо авторку!

...від фізиків

Іспит у виші.

— Поясність, будь ласка, чому крутиться електромотор.

— Бо електрика.

— Що ж це за відповідь? А чому тоді електрична праска не крутиться?

— Бо не кругла.

— Ну гаразд, а електромотор? Кругла? Чому вона не крутиться?

— Бо шорстка, тертя в ніжках.

— Гаразд... А лампочка? Електрична! Кругла! Гладка! Без ніжок! Чому лампочка не крутиться?

— Лампочка саме крутиться.

— ?!

— Ну, ось коли ви її в патроні змінюєте, що ви робите? Ви ж її крутите!

— Ну так... Насправді... кручу. Гм... Але ж це я її кручу, а не вона сама...

— Ну, знаєте, саме по собі взагалі нічого не крутиться! Он електромотору також, мабуть, електрика потрібна!

Діалог на іспиті. Викладач:

— Що таке «кінська сила»?

— Це сила, яку розвиває кінь зростом один метр і вагою один кілограм.

— І де ви такого коня бачили?!

— Його так просто не побачиш. Зберігається в Парижі, у палаті заходів і терезів.

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!

Читайте «Погляд» на сайті Ужгородського національного університету за покликанням <http://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-poglyad/issues>.

А з найважливішими матеріалами номера ознайомлюйтеся на сторінці «Погляду» в соціальній мережі Facebook <https://www.facebook.com/uzhnu.poglyad>.

Орган вченої ради Ужгородського національного університету.

Замовлення № 493.

Ціна — безкоштовно.

Виходить щомісяця.

Номер підписано до друку: 24.10.17.

Засновник і видавець — Ужгородський національний університет. 88003 м. Ужгород, вул. Підгірна, 46.

Номер надруковано у видавництві «А-прінт», 46010 м. Тернопіль, вул. Текстильна, 28. тел.: (352) 52-27-37, 0673501794.

Наклад 1000 примірників. Формат А 3, 2 ум. друк. арк.

Адреса редакції: 88016 м. Ужгород, вул. Університетська, 14. Поштова скринька: poglyad@uzhnu.edu.ua Тел.: 0678808571.

Реєстраційне свідоцтво 3Т № 449/41 від 7.02.2008.

Головний редактор:

В.Ю.ТАРАСЮК.

Верстальник: О.М.БРАЙЛЯН.

Кореспондент: М.Б.ГАРАЗДІЙ.